

شورای محیط زیست تدوین لایحه برنامه ششم

توسعه

مفاد پیشنهادی محیط زیست

آموزش و پژوهش

آموزش همگانی و اطلاع رسانی - تنفیذ با اصلاح ماده ۱۸۹ قانون برنامه پنجم توسعه

الف - دولت موظف است در راستای ارتقای آگاهی های عمومی و دست یابی به توسعه پایدار با همکاری دستگاه های ذیربط برنامه آموزشهای همگانی محیط زیستی کشور را با تاکید بر گروه های اثرگذار و اولویت دار از ابتدای برنامه ششم تدوین و پس از تصویب هیات وزیران اجرایی و اعتبارات لازم برای این منظور را در بودجه دستگاههای ذیربط لحاظ نماید.

تبصره ۱- دولت مکلف است اعتبارات لازم را برای تولید و پخش برنامه های آموزشی، فرهنگی، ترویجی و آگاهی بخشی در حوزه محیط زیست در بودجه سالانه سازمان صدا و سیما لحاظ نموده و صدا و سیما موظف است با درخواست سازمان حفاظت محیط زیست نسبت به تولید و پخش برنامه های فوق در قالب های مختلف و در زمان مناسب بدون اخذ وجه تولید و پخش، اقدام نماید.

تبصره ۲ - آیین نامه اجرایی این بند توسط سازمان حفاظت محیط زیست و با همکاری دستگاههای مرتبط تهیه و به تصویب وزیران خواهد رسید.

ب- سازمان حفاظت محیط زیست مکلف است با همکاری دستگاههای ذیربط نسبت به ایجاد و توسعه و بروزرسانی نظام اطلاعات زیست محیطی کشور در سطوح ملی، منطقه ای و استانی اقدام نماید .

تبصره ۱ - آیین نامه اجرایی این بند توسط سازمان حفاظت محیط زیست و با همکاری دستگاههای مرتبط تهیه و به تصویب وزیران خواهد رسید.

ماده
۱

پیشنهادهای جدید - بسیج عمومی برای حفاظت از محیط زیست

دولت موظف است، به منظور بسیج همگانی در حفظ محیط زیست نسبت به ارتقاء ظرفیت ها و توانمندی های جامعه برای بهبود شرایط محیط زیست با افزایش سرمایه های اجتماعی، تقویت سازمان های مردم نهاد و افزایش نقش جوامع بومی و محلی، اقدام نماید.

تبصره - آیین نامه اجرایی این ماده توسط وزارت کشور با هماهنگی سازمان حفاظت محیط زیست و سایر دستگاههای ذیربط در طی سال اول برنامه اقدام نماید.

ماده
۲

پیشنهادهای جدید - پژوهش های کاربردی و دانش بنیان

دولت موظف است به منظور انجام پژوهش و تحقیقات علمی و دانش بومی در زمینه های حفظ تعادل اکولوژیک و پیشگیری از آلودگی و تخریب محیط زیست و بهره مندی از فناوری های نوآورانه نسبت به اختصاص یک درصد از اعتبارات سالانه دستگاههای مسئول بخشی و فرابخشی محیط زیست کشور به پژوهش های کاربردی و دانش بنیان در این زمینه اقدام نماید .

تبصره - آیین نامه اجرایی این ماده توسط سازمان حفاظت محیط زیست با همکاری دستگاه های اجرایی مرتبط تنظیم و به تصویب هیات وزیران خواهد رسید.

ماده
۳

حکمرانی مطلوب محیط زیستی	
نظام ارزیابی راهبردی - تنفیذ ماده ۱۸۴ قانون برنامه پنجم توسعه	
دولت مکلف است به منظور تحقق اهداف مندرج در اصل پنجاهم (۵۰) قانون اساسی، «نظام ارزیابی راهبردی زیست محیطی» در سطوح ملی، منطقه‌ای و موضوعی را براساس محورهای ذیل تدوین و به اجرا درآورد:	
الف - راهبردهای کلی توسعه مناطق و منظور نمودن اثرات تجمعی این راهبردها	
ب - شاخص اثرات محیطی توسعه و شاخص ظرفیت زیستی	
ج - اعمال شاخصهای پایداری منطقه‌ای و ملی	ماده ۴
د - پایش برنامه‌ها و طرحهای توسعه‌ای منطقه‌ای و موضوعی	
هـ - برنامه توانمندسازی و تعیین سازوکار اجرائی ارزیابی راهبردی محیطی	
تبصره ۱- شورای عالی حفاظت محیط زیست، نهاد ملی سیاست گذاری و تصویب عناوین طرح ها و برنامه های توسعه ملی، منطقه ای و موضوعی می باشد.	
آیین نامه اجرایی سازوکار ارزیابی راهبردی طرح های کلان اقتصادی به تصویب هیات وزیران خواهد رسید.	
نظام شاخص های پایداری - تنفیذ ماده ۱۸۵ قانون برنامه پنجم توسعه	
دولت موظف است به منظور بهره‌برداری بهینه از منابع طبیعی و پایه، نظام شاخصهای پایداری را تا سال دوم برنامه در چهارچوب موارد ذیل تهیه و به اجرا در آورد:	
الف - تدوین شاخص های پایداری (اجتماعی- اقتصادی- زیست محیطی)، کمی نمودن آن و تهیه برنامه عمل برای تمامی دستگاههای اجرایی	ماده ۵
ب - ایجاد بانک داده و اطلاعات شاخصهای پایداری،	
ج - تعیین ضوابط و معیارهای پایداری ناظر بر متعادل سازی بار محیطی و کنترل اثرات توسعه بر محیط طبیعی و انسانی	
تبصره : مرکز آمار ایران موظف است شاخص های پایداری را سالانه منتشر نماید.	
ارزش اقتصادی محیط زیست و منابع طبیعی - تنفیذ تبصره ۲ ماده ۱۹۲ قانون برنامه پنجم توسعه	
سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور مکلف است، با همکاری سازمان حفاظت محیط زیست و سایر دستگاه‌های مرتبط، به منظور برآورد ارزشهای اقتصادی منابع طبیعی و زیست‌محیطی و هزینه‌های ناشی از آلودگی و تخریب محیط زیست در فرایند توسعه و محاسبه آن در حسابهای ملی، نسبت به تنظیم دستورالعمل‌های محاسبه ارزشها و هزینه‌های موارد دارای اولویت از قبیل: جنگل، آب، خاک، انرژی، تنوع زیستی و آلودگی‌های زیست محیطی در نقاط حساس اقدام، و در مراجع ذی‌ربط به تصویب برساند. ارزشها و هزینه‌هایی که دستورالعمل آنها به تصویب رسیده، در امکان‌سنجی طرحهای تملک دارایی‌های سرمایه‌ای در نظر گرفته خواهد شد.	ماده ۶
ساختارهای فرابخشی محیط زیست - تنفیذ با اصلاح ماده ۶۰ قانون برنامه چهارم توسعه کشور	
دولت موظف است به منظور تقویت و توانمند سازی ساختارهای مرتبط با محیط زیست و پیشبرد شاخص های توسعه پایدار و گسترش فرهنگ سواد و اخلاق محیط زیستی، حمایت از سرمایه گذاری در بخش محیط زیست	ماده ۷

	نسبت به تشکیل دفاتر محیط زیست و توسعه پایدار در دستگاههای اثرگذار بر محیط زیست اقدام نماید. سازمان مدیریت و برنامه ریزی موظف است با هماهنگی سازمان حفاظت محیط زیست، ساز و کار اجرایی این بند را از سال اول برنامه فراهم نماید.
پیشنهادی جدید - محیط زیست مناطق آزاد	
ماده ۸	به منظور ساماندهی و حفظ و بهبود کیفیت محیط زیست در مناطق آزاد و ویژه اقتصادی، وظایف، اختیارات و مسؤولیتهای سازمان حفاظت محیط زیست از اختیارات تنفیذی مدیران این مناطق مستثنی بوده و دولت مکلف است با رعایت قانون چگونگی اداره مناطق آزاد تجاری - صنعتی و اصلاحات بعدی آن نسبت به ایجاد و تقویت ساختار سازمانی حفاظت محیط زیست در این مناطق اقدام نماید.
پیشنهادی جدید - اقتصاد سبز	
ماده ۹	دولت موظف است در کلیه فعالیت های توسعه ای و اقتصادی، مبانی اقتصاد سبز از جمله مالیات سبز، حسابداری، سرمایه گذاری سبز و توسعه مشاغل سبز را مدنظر قرار دهد. تبصره ۱. وزارت اقتصاد و دارایی مکلف است مالیات سبز و حسابداری سبز را به عنوان یکی از ارکان مالیاتی کشور درخصوص کالاها یا فرآیندهای آلاینده در کلیه فعالیت های اقتصادی وارد نماید. تبصره ۲. دولت مکلف است برای حمایت از فعالیت ها و مشاغل سبز یا در جهت رفع معضلات زیست محیطی برای کلیه فعالیت های اقتصادی (سبز سازی مشاغل)، از محل اعتبارات استانی و با اعطای تسهیلات از طریق وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی در حد ۳۰٪، تضمین سود تسهیلات مالی و بانکی این مشاغل یا فعالیت ها را پس از تصویب در کار گروه مشاغل سبز ایجاد نماید. - آیین نامه اجرایی این ماده توسط سازمان حفاظت محیط زیست با همکاری وزارت اقتصاد و دارایی، وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی و سازمان مدیریت و برنامه ریزی طی سال اول برنامه تهیه و به تصویب هیات دولت خواهد رسید.
پیشنهادی جدید - ایمنی زیستی	
ماده ۱۰	دولت موظف است جهت شناخت پدیده های نوظهور، مقابله با تهدیدات محیط زیستی، حفاظت و تضمین پایداری در استفاده از تنوع زیستی کشور نسبت به ایجاد زمینه های پایش، ارزیابی و مدیریت مخاطرات احتمالی و ارتقاء سطح اطلاع رسانی در استفاده و واردات محصولات و فرآورده های دستکاری شده ژنتیکی و اجرای تعهدات بین المللی مرتبط، اقدام لازم را در طی برنامه بعمل آورد. - آیین نامه اجرایی این ماده به پیشنهاد سازمان حفاظت محیط زیست با هماهنگی وزارتخانه های جهادکشاورزی، بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، امور اقتصادی و دارایی و امور خارجه طی سال اول برنامه تدوین و به تصویب هیات دولت خواهد رسید.

محیط زیست انسانی (منابع زیستی)

ارزیابی زیست محیطی و پایش آلودگیها - تنفیذ با اصلاح ماده ۱۹۲ قانون برنامه پنجم توسعه

بمنظور کاهش عوامل آلوده کننده و مخرب محیط زیست، مجریان طرحها و پروژه های تولیدی، خدماتی، زیربنایی، معدنی و عمرانی موظفند:

الف - پیش از اجرا و در مرحله امکان سنجی و مکان یابی برابر ضوابط مصوب شورای عالی محیط زیست، طرحها و پروژه های خود را مورد مطالعات ارزیابی اثرات زیستمحیطی قرار داده و به تأیید سازمان حفاظت محیط زیست برسانند. رعایت ملاحظات و نتایج حاصل از ارزیابی های فوق توسط مجریان، الزامی است.

تبصره ۱: دستگاههای صادر کننده مجوز اجرای طرحها و پروژه های فوق موظف به رعایت مفاد این بند در هنگام صدور مجوز هستند. مسئولیت قانونی ناشی از عدم اجرای این بند به عهده دستگاه ذیربط خواهد بود.

تبصره ۲: ایجاد ردیف اعتبار برای اجرای طرحهای مغایر این بند در بودجه ممنوع است. مبادله موافقتنامه برای اینگونه پروژه ها صرفا در حد انجام مطالعات امکان سنجی و ارزیابی اثرات زیستمحیطی مجاز می باشد.

تبصره ۳: مسئولیت قانونی جبران خسارات وارده به محیط زیست ناشی از عدم اجرای این بند به عهده مجری طرح خواهد بود.

ب - نسبت به نمونه برداری، سنجش و تجزیه و تحلیل آلودگی و تخریب زیست محیطی خود در کلیه مراحل اجرا و بهره برداری و نظارت بر رعایت ضوابط و استانداردهای محیط زیست از طریق بکارگیری متخصص محیط زیست مقیم (بعنوان ناظر) و همکاری آزمایشگاههای مورد تأیید سازمان حفاظت محیط زیست اقدام و نتیجه را در چارچوب خوداظهاری به سازمان حفاظت محیط زیست ارائه نمایند.

ماده

۱۱

سازمان حفاظت محیط زیست مکلف است نسبت به نظارت بر پروژه های فوق الذکر اقدام نماید. معادل نیم درصد از اعتبار احداث و راه اندازی پروژه توسط کارفرما به حساب درآمدهای سازمان حفاظت محیط زیست جهت انجام امور نظارت و تهیه گزارش ارزیابی اثرات زیستمحیطی، آموزش و پژوهش و جبران خسارات محیط زیست واریز میگردد.

ج - واحد هایی که بنا به تشخیص این سازمان قابلیت و ضرورت نصب سیستم های پایش پیوسته و لحظه ای برخط را دارند می بایست با ملحوظ نمودن ضوابط و الزامات ابلاغی از سوی سازمان، پارامترهای آلاینده (محیطی یا نشر آلاینده) را از طریق نصب و راه اندازی تجهیزات پایش پیوسته و بر خط بصورت مستمر پایش نمایند.

تبصره - متخلفین مشمول مجازات ماده (۳۰) قانون نحوه جلوگیری از آلودگی هوا مصوب ۱۳۷۴ و اصلاحات بعدی آن خواهند شد.

د - وزارتخانه ها و سازمانهای دولتی نیز موظفند طرحها و برنامه های کلان توسعه ای خود را بر اساس فهرست مورد تایید شورای عالی حفاظت محیط زیست قبل از اجرا مورد مطالعات ارزیابی اثرات زیستمحیطی راهبردی، تجمعی قرار داده و به تایید سازمان حفاظت محیط زیست برسانند.

آئین نامه اجرایی این ماده در سال اول برنامه توسط سازمان حفاظت محیط زیست، مدیریت و برنامه ریزی و سایر دستگاههای اجرایی ذیربط تهیه و به تصویب هیئت وزیران خواهد رسید.

مدیریت سبز - تنفیذ با اصلاح ماده ۱۹۰ قانون برنامه پنجم توسعه کشور

کلیه دستگاه‌های دولتی و مؤسسات و نهادهای عمومی غیر دولتی موظف‌اند، نسبت به اعمال سیاست‌های مصرف بهینه منابع پایه و محیط زیست، برای اجرای برنامه مدیریت سبز شامل: مدیریت مصرف انرژی، آب، مواد اولیه و تجهیزات، نسبت به کاهش مواد زائد جامد، بازیافت آنها، و بازچرخانی فاضلاب طبق آیین‌نامه‌ای که توسط سازمان حفاظت محیط زیست و سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور با همکاری دستگاه‌های ذی‌ربط تهیه و به تصویب هیئت وزیران خواهد رسید، اقدام نمایند.

تبصره - مؤسسات دولتی و نهادهای عمومی غیر دولتی موظفند یک درصد از اعتبارات سالانه را به اجرای این امر اختصاص دهند. واحدهای صنعتی و خدماتی سبز و برگزیده به تشخیص سازمان حفاظت محیط زیست مشمول معافیت‌های مالیاتی در سال بعد خواهند شد.

آیین‌نامه اجرایی این ماده توسط وزارت اقتصاد و دارایی با همکاری سازمان حفاظت محیط زیست، سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی، وزارتخانه‌های صنعت، معدن و تجارت، جهاد کشاورزی، نفت، نیرو، و کشور ظرف مدت شش ماه تهیه و به تصویب هیئت وزیران خواهد رسید.

ماده
۱۲

نظام عوارض و جرائم آلودگی و تخریب محیط زیست - تنفیذ با اصلاح ماده ۱۰۴ و ۱۳۴ قانون برنامه سوم توسعه

الف - واحدهای تولیدی، صنعتی، خدماتی و معدنی که به تشخیص سازمان حفاظت محیط زیست حد مجاز و استانداردهای حفاظت محیط زیست را رعایت نمیکنند به مآخذ فروش یا درآمد ارائه خدمات بر اساس شدت و مدت آلودگی بین نیم تا ۲ درصد مشمول مالیات محیط زیستی خواهند شد. شدت و مدت آلودگی حسب دستورالعملی خواهد بود که توسط سازمان حفاظت محیط زیست اعلام میشود.

ب - کالاهای آلوده یا مخرب محیط زیست طبق تشخیص و اعلام سازمان حفاظت محیط زیست و همچنین کالاهای آسیب رسان به سلامت به تشخیص و اعلام وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی مشمول مالیات فوق خواهند بود.

ج - به منظور کاهش عوامل آلوده کننده و مخرب محیط زیست، بالاخص در مورد منابع طبیعی و منابع آب کشور، واحدهای تولیدی موظف‌اند مشخصات فنی خود را با ضوابط محیط زیست تطبیق و نسبت به کاهش آلودگی و تخریب خود اقدام کنند. هزینه‌های انجام شده در این مورد به عنوان هزینه‌های قابل قبول مالیاتی واحدها منظور می‌گردد. از واحدهایی که فعالیتهای آنها باعث آلودگی و تخریب محیط زیست گردد، جریمه متناسب با خسارت وارده اخذ و به درآمد عمومی واریز می‌گردد تا در قالب لوایح بودجه سنواتی برای اجرای طرح‌های سالم‌سازی محیط زیست هزینه شود.

ماده
۱۳

د - هرگونه مجوز بهره‌برداری از منابع آب سطحی یا زیرزمینی و شبکه توزیع شهری برای مصارف واحدهای بزرگ تولیدی، صنعتی، دامداری، خدماتی و سایر مصارفی که تولید فاضلاب با حجم زیاد می‌کنند و همچنین استمرار مجوزهای صادره در گذشته، منوط به اجرای تأسیسات جمع‌آوری فاضلاب، تصفیه و دفع بهداشتی پساب است. تا زمان اجرای تأسیسات مناسب، از واحدهای مصرف کننده آب با توجه به نوع و میزان آلودگی، جرایمی بر مبنای آیین‌نامه و تعرفه مصوب دولت اخذ می‌گردد.

	تبصره ۱: کلیه درآمدهای ناشی از اجرای این ماده، واریز به خزانه و معادل وجوه واریزی از محل اعتبارات ردیف خاصی که در قوانین بودجه سنواتی پیش‌بینی خواهد شد در اختیار سازمان حفاظت محیط زیست قرار گرفته و برای طرحهای حفاظت کیفی منابع آب و تصفیه دفع بهداشتی فاضلاب توسط دستگاه ذیربط هزینه خواهد شد. سازمان مذکور میتواند از محل درآمدهای فوق کمکهای مورد نیاز صندوق ملی محیط زیست را تامین نماید. تبصره ۲: آئین نامه اجرایی این ماده در سال اول برنامه توسط سازمان حفاظت محیط زیست و دستگاههای ذیربط تهیه و به تصویب هیئت وزیران خواهد رسید.
ماده ۱۴	سموم و کود شیمیایی - تنفیذ با اصلاح بند ب ماده ۶۱ قانون برنامه چهارم توسعه وزارت جهاد کشاورزی مکلف است به منظور حفظ ظرفیت تولید در راستای افزایش ضریب خودکفایی در تولید محصولات اساسی کشاورزی و دامی، اصلاح الگوی مصرف بر اساس استانداردهای تغذیه، گسترش کشاورزی زیستی و ارگانیک، فراهم ساختن زیرساختهای امنیت غذایی نسبت به گسترش عملیات کشاورزی مناسب (GAP)، کنترل تلفیقی آفات و بیماریهای گیاهی، مصرف حداقل سموم و کودها و توسعه مبارزه بیولوژیک و کشاورزی زیستی و ارگانیک، ترویج و آموزش و استفاده از کودهای آلی و زیستی، کنترل مصرف انواع سموم، طعمه های مسموم، کنه کشها و آفت کشهای گیاهی و جانوری، و انواع داروهای مکمل غذایی در فرایند تولیدات گیاهی و دامی، حذف سموم پرخطر و امحاء سموم سنواتی در طول برنامه اقدام نماید آئین نامه اجرایی این ماده توسط وزارت جهاد کشاورزی و با همکاری سازمان حفاظت محیط زیست، و دستگاههای ذیربط در سال اول برنامه تهیه و به تصویب هیئت وزیران خواهد رسید
	مدیریت پسماند - تنفیذ با اصلاح بند ج ماده ۶۱ قانون برنامه چهارم توسعه کشور دولت مکلف است با همکاری وزارت کشور، سازمان حفاظت محیط زیست و سایر دستگاههای مرتبط نسبت به ارائه و اجرای برنامه مدیریت پسماندهای کشور (عادی، صنعتی، ویژه و رادیواکتیو مراکز تشخیصی، درمانی و تحقیقاتی) با اولویت شهرهای ساحلی، شهرهای بالای ۲۰۰ هزار نفر جمعیت و حاشیه تالابها به نحوی اقدام نماید که کلیه مراحل مدیریت پسماند اعم از مکان یابی، جمع آوری، حمل و نقل، بازیافت و دفع با استفاده از روش های فنی، بهداشتی مورد تایید محیط زیست انجام گردد. آئین نامه اجرایی این ماده توسط سازمان حفاظت محیط زیست و با همکاری وزارت کشور و دستگاههای ذیربط در سال اول برنامه تهیه و به تصویب هیئت وزیران خواهد رسید.
ماده ۱۶	آلودگی هوا و تغییر اقلیم - تنفیذ با اصلاح ماده ۶۲ قانون برنامه چهارم توسعه کشور دولت موظف است با همکاری سازمان حفاظت محیط زیست به منظور کنترل و کاهش آلودگی هوا و کاهش اثرات تغییرات اقلیم نسبت به انجام موارد ذیل اقدام نماید: - توسعه بکارگیری انرژیهای تجدید پذیر در کشور به گونه ای که تا سال پایان برنامه سهم این نوع انرژی از میزان انرژی مصرفی در کشور کمتر از ۵ درصد نباشد. - اجرای طرح جامع کاهش آلودگی هوای کلانشهرهای کشور با نرخ کاهش سالانه ۱۰ درصد و افزایش روزهای سالم به میزان سالانه ۱۰ درصد - تدوین و اجرای برنامه جامع کاهش آلودگی صوتی، پرتوی و امواج الکترومغناطیس

	– طراحی و استقرار نظام اقتصاد کم کربن و ایجاد بازار کربن داخلی – تهیه و اجرای برنامه اقدام ملی انطباق با تغییرات اقلیم – اجرای برنامه ملی منطقه ای مدیریت تلفیقی آب، خاک و هوا با همکاری کشورهای تاثیر گذار و تاثیر پذیر به منظور مقابله با تهدیدهای منطقه ای، از جمله طوفان های گرد و غبار، تغییرات اقلیمی و خشکسالی و پیگیری سازوکارهای حقوقی مندرج در کنوانسیون مقابله با بیابانزایی و کنوانسیون بهره برداریهای غیرکشتریانی از آبهای فرامرزی برای کاهش تهدیدات فوق تبصره – آئین نامه اجرایی مرتبط با این مواد در سال اول برنامه توسط سازمان حفاظت محیط زیست و با مشارکت دستگاههای ذیربط تهیه و به تصویب هیئت وزیران خواهد رسید.
ماده ۱۷	انرژی های پاک – تنفیذ ماده ۱۳۹ قانون برنامه پنجم توسعه به منظور ایجاد زیرساختهای تولید تجهیزات نیروگاههای بادی و خورشیدی و توسعه کاربرد انرژیهای پاک و افزایش سهم تولید این نوع انرژیها در سبد تولید انرژی کشور، دولت مجاز است با حمایت از بخشهای خصوصی و تعاونی از طریق وجوه اداره شده و یارانه سود تسهیلات، زمینه تولید تا پنج هزار مگاوات انرژی بادی و خورشیدی در طول برنامه متناسب با تحقق تولید را فراهم سازد.
ماده ۱۸	مدیریت جامع (به هم پیوسته) و توسعه پایدار منابع آب در کشور – تنفیذ ماده ۱۴۰ قانون برنامه پنجم توسعه کشور به منظور مدیریت جامع (به هم پیوسته) و توسعه پایدار منابع آب در کشور: الف – در راستای ایجاد تعادل بین تغذیه و برداشت از سفره های آب زیرزمینی در کلیه دشتهای کشور، وزارت نیرو نسبت به اجرای: ۱- پروژه های سازه ای و غیرسازه ای در سطح تمامی دشتهای کشور با اولویت دشتهای ممنوعه آبی ۲- اقدامات حفاظتی و جلوگیری و مسلوب المنفعه نمودن برداشتهای غیرمجاز از منابع آب زیر زمینی در چهارچوب قانون تعیین تکلیف چاههای آب فاقد پروانه ۳- نصب کنتورهای حجمی بر روی کلیه چاههای آب محفوره دارای پروانه با هزینه مالکان آن ۴- اعمال سیاستهای حمایتی و تشویقی ۵ – اجرای نظام مدیریتی آب کشور براساس سه سطح ملی، حوضه های آبریز و استانی به نحوی اقدام نماید که تا پایان برنامه با توجه به نزولات آسمانی، تراز منفی سفره های آب زیرزمینی در این دشتهای نسبت به سال آخر برنامه چهارم حداقل بیست و پنج درصد (۲۵٪) (دوازده و نیم درصد (۱۲/۵٪) از محل کنترل آبهای سطحی و دوازده و نیم درصد (۱۲/۵٪) از طریق آبخیزداری و آبخوانداری) با مشارکت وزارت جهاد کشاورزی بهبود یافته و با استقرار نظام بهره برداری مناسب از دشتهای موضوع این بند اهداف پیش بینی شده را تحقق بخشد. ب – وزارت جهاد کشاورزی طرحهای تعادل بخشی نظیر آبخیزداری، آبخوانداری، احیاء قنوت، بهبود و اصلاح روشهای آبیاری و استقرار نظام بهره برداری مناسب دشتهای موضوع بند «الف» را به نحوی اجراء نماید که اهداف پیش بینی شده تحقق یابد.

ج - واردات و صادرات آب به کشورهای منطقه و اجرای طرحهای مشترک آبی با کشورهای همجوار با رعایت منافع ملی و توجیه‌های فنی، اقتصادی، اجتماعی و زیست‌محیطی با تأیید شورای اقتصاد مجاز است. د - واحدهای تولیدی، صنعتی، دامداری، خدماتی و سایر واحدهایی که فاضلاب با آلاینده‌گی بیش از حد مجاز استانداردهای ملی تولید می‌نمایند، موظفند تأسیسات جمع‌آوری فاضلاب، تصفیه و دفع بهداشتی پساب را اجراء نمایند. واحدهای متخلف جریمه می‌شوند. ه - دولت موظف است اعتبارات لازم را در قالب بودجه سنواتی به منظور تسریع در اجرای طرحهای استحصال، تنظیم، انتقال و استفاده از حقابه کشور از رودخانه‌های مرزی و منابع مشترک آب منظور نماید.	
افزایش بهره‌وری آب - تنفیذ با اصلاح ماده ۱۴۱ قانون برنامه پنجم توسعه	
الف - به منظور افزایش بهره‌وری آب کشاورزی، وزارت نیرو مکلف است نسبت به اصلاح تخصیصها و پروانه‌های موجود آب و تحویل حجمی آب به تشکلهای آب‌بران به‌نحوی اقدام نماید که سالانه حداقل یک درصد (۱٪) از حجم آب مصارف موجود به ویژه در دشتهای با بیلان آب زیرزمینی منفی کاهش یابد تا آب صرفه‌جویی‌شده در جهت توسعه اراضی جدید بخش کشاورزی یا سایر مصارف با روشهای نوین آبیاری مورد استفاده قرار گیرد. ب - وزارت نیرو مکلف است تا پایان برنامه به تدریج نسبت به صدور سند بهره‌برداری آب برای تمامی حقابه‌داران و دارندگان مجوز تخصیص آب اقدام نماید. مبادله این اسناد با اطلاع وزارت نیرو (شرکتهای آب منطقه‌ای) و با رعایت قانون حفظ کاربری اراضی زراعی و باغات و اصلاحات بعدی آن و همچنین رعایت حفظ سطح کشت در بازارهای محلی مجاز است. ج - دولت مکلف است در تهیه و اجرای همزمان طرحهای تأمین آب و طرحهای مکمل نظیر احداث شبکه‌های آبیاری و زهکشی و تجهیز و نوسازی اراضی پایین‌دست و طرحهای حفاظت خاک و آبخیزداری در حوزه‌های بالادست سدهای مخزنی هماهنگی لازم به عمل آورد. د - دولت شبکه‌های اصلی و فرعی آبیاری و زهکشی اراضی آبخور سدهای احداث‌شده را گسترش دهد به نحوی که سالانه حداقل بیست واحد درصد نسبت به عملکرد طرحهای سال قبل افزایش یابد. ه - ارتقاء راندمان آبیاری بخش به حداقل چهل درصد (۴۰٪) در سال آخر برنامه از طریق اجرای عملیات زیربنایی آب و خاک از جمله طرحهای تجهیز و نوسازی، توسعه شبکه‌ها، زهکشیها و روشهای نوین آبیاری و اجرای عملیات به زراعی و به‌نژادی و - تحویل آب موردنیاز کشاورزان به صورت حجمی براساس الگوی کشت هر منطقه و با استفاده از مشارکت بخش غیردولتی ز - ارتقاء شاخص بهره‌وری مصرف آب در بخش کشاورزی و افزایش تولید محصول به ازاء واحد حجم مصرفی	ماده ۱۹
تقویت بازارهای محلی و منطقه‌ای و توجه به ارزش آب - تنفیذ ماده ۱۴۲ قانون برنامه پنجم توسعه	
الف - به وزارت نیرو اجازه داده می‌شود خرید آب استحصالی و پساب تصفیه‌شده از سرمایه‌گذاران اعم از داخلی و خارجی، آب مازاد ناشی از صرفه‌جویی حقابه‌داران در بخشهای مصرف و همچنین هزینه‌های انتقال آب توسط بخش غیردولتی را با قیمت توافقی یا با پرداخت یارانه بر اساس دستورالعمل مصوب شورای اقتصاد، تضمین نماید. ب - سرمایه‌گذاری و مالکیت، مدیریت و بهره‌برداری سدها و شبکه‌های آبرسانی با حفظ کلیه حقوق حقابه‌بران،	ماده ۲۰

توسط بنگاهها و نهادهای عمومی غیردولتی و بخشهای تعاونی و خصوصی با رعایت سیاستهای کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی و قانون مربوط مجاز است. ج - به منظور جمع‌آوری آبهای سطحی و هرز آبهای پراکنده و نیز استفاده و جمع‌آوری نزولات آسمانی در فصلهای غیرزراعی برای بهبود کشاورزی، وزارت نیرو موظف است در دو سال اول برنامه نسبت به احیاء آب‌بندانه‌های شناخته‌شده اقدام و در صورت نیاز آب‌بندانه‌های جدید احداث نماید	
محیط زیست دریایی و سواحل	
ساماندهی سواحل - تنفیذ با اصلاح ماده ۶۳ قانون برنامه چهارم توسعه	
دولت موظف است منظور ساماندهی و جلوگیری از آلودگی و تخریب سواحل، در طول برنامه نسبت به انجام موارد ذیل اقدام نماید : الف - استقرار مدیریت یکپارچه سواحل شمال، جنوب و جزایر کشور، تکمیل ، بازبینی و اصلاح ضوابط و استانداردهای زیست‌محیطی و دریانوردی، نمک زدایی و استفاده از آبهای نامتعارف ، شور و لب شور در نوار ساحلی ب - تهیه و اجرای برنامه ملی حفاظت از محیط زیست دریایی، با تأکید بر حفاظت از زیست بوم ها و گونه های در معرض خطر و تهدید ساحلی و دریایی و پهنه بندی اکولوژیک مناطق حساس و شکننده ساحلی و دریایی تبصره - آیین‌نامه اجرایی این ماده توسط سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور، سازمان حفاظت محیط زیست، زارتخانه‌های مسکن و شهرسازی، کشور، جهاد کشاورزی، راه و ترابری، نیرو و عندالزوم سایر دستگاه‌های ذی‌ربط تهیه و به تصویب هیئت وزیران خواهد رسید.	ماده ۲۱
ذخائر و رفع آلودگی - تنفیذ با اصلاح بند الف ماده ۶۸ قانون برنامه چهارم توسعه	
دولت موظف است برنامه جامع عملیاتی حفاظت، احیا، بازسازی ذخایر و رفع آلودگی و شیوه‌های بهره‌برداری پایدار از محیط‌های دریایی کشور، نسبت به انجام موارد ذیل اقدام نماید : - کاهش صید ضمنی، حذف شیوه‌های صید مخرب از جمله صید ترال و اجرای شیوه‌های اصولی تولید و بهره‌برداری پایدار از منابع آبی شیلاتی در سواحل و دریاها با تأکید بر گونه‌های بومی - به حداقل رساندن دفن پسماند در کلیه استان‌های ساحلی - افزایش صد در صدی (دوبرابر) پوشش جمعیتی شبکه‌های فاضلاب سکونتگاههای ساحلی - ایجاد و راه‌اندازی تسهیلات و تجهیزات دریافت، تصفیه و مدیریت آب توازن، فضولات و مواد زائد نفتی و غیر نفتی دریافتی از شناورها در کلیه و بنادر و اسکله‌های تجاری. - جمع‌آوری خطوط فرسوده انتقال حامل‌های انرژی از دریا و مناطق ساحلی - مدیریت اصولی زه آب‌های کشاورزی منتهی به آب‌های پذیرنده . - بازیافت و بازچرخانی پساب تولیدی کلیه مراکز صنعتی، تولیدی، پالایشگاهی، نیروگاهی، پتروشیمی، معدنی بزرگ، در مناطق ساحلی به نحوی که پساب ورودی (به دریا) در حد استاندارد آب‌های پذیرنده مصوب سازمان حفاظت محیط زیست باشد. تبصره ۱ : نظارت بر حسن اجرای این ماده بر عهده ی سازمان حفاظت محیط زیست است. سازمان به صورت	ماده ۲۲

	سالانه به هیئت وزیران گزارش خواهد داد. تبصره ۲ - آیین نامه اجرایی این ماده توسط سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور، سازمان حفاظت محیط زیست، وزارتخانه های راه و شهرسازی، کشور، جهاد کشاورزی، نیرو، نفت و عندالزوم سایر دستگاه های ذی ربط تهیه و به تصویب هیئت وزیران خواهد رسید.
	محیط زیست طبیعی و تنوع زیستی
ماده ۲۳	تنوع زیستی - اصلاح ماده ۵۸ و بند ب ماده ۶۷ قانون برنامه چهارم توسعه دولت موظف است نسبت به ایجاد و استقرار نظام مدیریت یکپارچه جهت اجرای برنامه عمل تنوع زیستی در طی برنامه ششم با توجه به اولویت های زیر اقدام نماید : الف - تدوین و اجرای برنامه عمل مدیریت گونه های گیاهی و جانوری با تاکید بر گونه های در معرض خطر و تهدید، ارتقاء سطح، اصلاح و تقویت شبکه مناطق تحت مدیریت، ثبت و مدیریت ژنتیک گونه های انحصاری- بومی، شناسایی، حفاظت و ساماندهی مناطق نمونه فسیلی کشور و اجرای تعهدات بین المللی و منطقه ای تبصره - آیین نامه اجرایی این بند با هماهنگی سازمان مدیریت و برنامه ریزی، سازمان حفاظت محیط زیست، جهاد کشاورزی، وزارت کشور و سایر دستگاه های ذیربط طی سال اول برنامه تدوین و به تصویب هیات وزیران خواهد رسید ب- مدیریت سلاح و مهمات شکاری با محدود کردن تولید و واردات اسلحه شکاری و جمع آوری سلاح های غیر مجاز. صدور مجوز توزیع پروانه حمل و مهمات وابسته به آن مطابق تشخیص سازمان حفاظت محیط زیست خواهد بود. تبصره : آیین نامه اجرایی این بند توسط سازمان حفاظت محیط زیست با هماهنگی نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران و سایر دستگاه های ذیربط طی سال اول برنامه تدوین و به تصویب هیات وزیران خواهد رسید.
ماده ۲۴	مدیریت زیست بومی - (اصلاح بند الف ماده ۶۷ قانون برنامه چهارم توسعه) سازمان حفاظت محیط زیست مکلف است با همکاری سازمان مدیریت و برنامه ریزی، وزارت نیرو، جهاد کشاورزی، وزارت کشور و سایر دستگاه های مرتبط نسبت به اجرای بندهای ذیل اقدام نماید: الف - برنامه مدیریت زیست بومی با تاکید بر زیست بوم های حساس و شکننده نظیر کوهستان، زیست بوم های تخریب شده، آثار و پدیده های منحصر بفرد و چشم اندازهای طبیعی ب - برنامه جامع مدیریت بحران در مناطق تحت مدیریت و زیستگاه های طبیعی کشور به منظور آمادگی، پیشگیری، مقابله، احیا و بازتوانی مخاطرات نظیر آتش سوزی، سیل، خشکسالی و نظایر آن ج- جلوگیری از تخریب تالاب ها و جلوگیری از تبدیل شدن آنها به منابع تولید ریزگرد و آلاینده ها از طریق تعیین و تخصیص نیاز آبی محیط زیستی کلیه رودخانه های دائمی (از سرشاخه تا مصب) و تالاب های مهم کشور بر اساس موازین اکولوژیک و جلوگیری از هر گونه برداشت غیر مجاز، تدوین و اجرای برنامه مدیریت زیست بومی در حوضه های آبریز تالاب های ثبت شده در کنوانسیون رامسر با اولویت مشارکت جوامع بومی و محلی تبصره ۱: وزارت نیرو مکلف است در مواردی که تخصیص آب برای توسعه در حوضه بدون در نظر گرفتن حق آبه محیط زیستی صورت گرفته، در این شرایط این تخصیص ها به منظور تامین حق آبه محیط زیستی بازنگری نماید.

	تبصره ۲: اصلاح روند توسعه در حوضه آبریز دریاچه ارومیه به نحوی که منجر به احیاء دریاچه ارومیه و سایر تالابهای حوضه آبریز آن گردد بنحویکه در پایان برنامه ششم مقدار سطح تراز باید حداقل به عدد ۱۲۷۲.۵ متر بالاتر از سطح دریا برسد. در مورد سایر تالابهای حوضه نیز حداقل نیاز آبی برای تامین کارکردهای اکولوژیک آنها فراهم شود. حجم و توزیع زمانی آب مورد نیاز هر تالاب توسط سازمان حفاظت محیط زیست تعیین می گردد.
	اسناد مالکیت اراضی تحت مدیریت - (تنفیذ با اصلاح بند ج ماده ۶۸ قانون برنامه چهارم توسعه)
ماده ۲۵	وزارت جهاد کشاورزی موظف است به منظور تعیین تکلیف نهایی و تثبیت مالکیت دولت بر عرصه های منابع ملی و دولتی، تا پایان سال دوم برنامه ششم توسعه نسبت به انجام عملیات ممیزی و تفکیک منابع ملی و دولتی با اولویت مناطق تحت مدیریت سازمان حفاظت محیط زیست از مستثنیات و اشخاص حقیقی و حقوقی اقدام نماید ، سازمان ثبت اسناد و املاک کشور باید تا صدور اسناد، نقشه های اراضی منابع ملی و دولتی را به عنوان اسناد رسمی پذیرفته و آنها را ملاک عمل قرار دهد تبصره ۱ - به منظور رفع تعارضات در مناطق تحت مدیریت سازمان حفاظت محیط زیست در مراجع قضایی و موسسات دولتی و طرح دعاوی، پیگیری رفع تصرفات و تغییر کاربری، سازمان حفاظت محیط زیست به عنوان نماینده قانونی دولت شناخته شده و از پرداخت هرگونه وجهی بابت حق دادرسی و نظایر آن در محاکم و مراجع قضایی معاف خواهد بود تبصره ۲ - تمامی دستگاههای اجرایی و نهادهای نظامی و انتظامی مکلف هستند قبل از هرگونه اقدام عملیاتی در مناطق تحت مدیریت سازمان حفاظت محیط زیست نسبت به انجام هماهنگی های لازم و اخذ مجوز کتبی از آن سازمان اقدام نمایند
	منابع طبیعی تجدید شونده - تنفیذ با اصلاح ماده ۱۴۸ و تبصره قانون برنامه پنجم
ماده ۲۶	دولت مکلف است جهت اصلاح الگوی بهره برداری از جنگلها، مراتع و آب و خاک اقدامات زیر را انجام دهد: الف - جایگزینی سوخت فسیلی و انرژی های تجدیدپذیر به جای سوخت هیزمی ب - توسعه زراعت چوب و تشدید مبارزه با قاچاق چوب و محصولات جنگلی و مرتعی و حذف تعرفه واردات چوب و امکان واردات چوب عمل آوری نشده ج - ساماندهی جنگلها و حمایت از تولید دام به روش صنعتی د - ساماندهی ساخت و ساز در مناطق جنگلی براساس قوانین و مقررات ذی ربط ه - توسعه جنگلهای دست کاشت و - اجرای عملیات آبخیزداری تا سطح هشت میلیون هکتار تا پایان برنامه ز - اجرای عملیات بیابان زدایی و کنترل کانونهای بحران تبصره یک - بهره برداری از جنگلها فقط در چهارچوب مصوبات هیأت وزیران ممکن است و بهره برداری از مراتع و زیستگاههای طبیعی تنها بر مبنای توان بوم شناختی (اکولوژیک) و ضرورت حفظ آنها مجاز و مازاد برآن ممنوع است. متخلف از احکام این تبصره علاوه بر جبران خسارت، ملزم به پرداخت جریمه ای معادل، تا دو برابر قیمت جنگل و یا مرتع و زیستگاه مورد بهره برداری یا تلف شده است. تبصره ۲ - نماینده محیط زیست عضو کمیسیون مذکور در کمیسیون ماده ۵۶ قانون حفاظت و بهره برداری از جنگلها و مراتع با حق رای تعیین می گردد.

پیشنهادی جدید- انتقال آب بین حوضه ای	
ماده ۲۷	وزارت نیرو مکلف است با نظارت سازمان حفاظت محیط زیست طراحی، ساخت و اجرای زیرساخت های مدیریت منابع آب کشور را به گونه ای انجام دهد که کمترین تغییرات در رژیم طبیعی هیدرولوژیکی حوضه های آبریز بوجود آید، بنحوی که ویژگی های اکولوژیک زیست بوم های طبیعی و معیشت جوامع بومی وابسته به آنها حفظ شود تبصره ۱: انتقال آب بین حوضه ای منابع آب شیرین به جزء مصارف شرب ممنوع است. تبصره ۲: احداث هر گونه سازه های آبی نظیر سد، بند، چاه در حوضه های آبریز تالاب های بحرانی تا رفع بحران به تشخیص سازمان حفاظت محیط زیست ممنوع می باشد.
پیشنهادی جدید - مدیریت حفاظت و توسعه پایدار از منابع زیستی در محدوده زاگرس	
ماده ۲۸	سازمان حفاظت محیط زیست مکلف است "برنامه حفاظت و توسعه پایدار زاگرس" را باهمکاری مجامع بین المللی و کلیه دستگاههای بهره بردار از منابع زیستی در قالب بندهای ذیل به اجرا درآورد: ظرف مدت ۶ ماه کلیه دستگاهها آخرین نسخه اطلاعات مرتبط با زیست بوم حساس و شکننده کوهستان زاگرس را در اختیار سازمان حفاظت محیط زیست قرار دهند. تسریع در استقرار ساختار مدیریت فرابخشی حفاظت و توسعه پایدار در محدوده زاگرس سازمان حفاظت محیط زیست باتوجه به شرایط بحرانی زاگرس سالیانه وضعیت ارزیابی زیست محیطی منابع آب، خاک، جنگل، مرتع، کشاورزی، حیات وحش و معیشت جوامع محلی وابسته به این منابع را در چارچوب برنامه فوق به هیئت دولت اعلام می نماید. برنامه حفاظت و توسعه پایدار جزء لاینفک این ماده قانونی می باشد